

СТОЛЫПИНСКАЯ КОНЦЕПЦИЯ ПРАВОВОГО ГОСУДАРСТВА В РОССИЙСКОМ ПАРЛАМЕНТЕ (АКТУАЛЬНЫЕ ИСТОРИЧЕСКИЕ ПАРАЛЛЕЛИ)

Зинченко Е. В.

Освещены важнейшие особенности стратегических задач реформаторской политики П. Столыпина, которые он внес на утверждение законодательными учреждениями в 1907 г., а также установлены исторические параллели со стратегическими задачами реформирования независимой Украины.

Ключевые слова: Российская империя, правовое государство, Государственная дума, Государственный совет.

STOLYPINS CONCEPT OF THE LAWFUL STATE IN THE RUSSIAN PARLIAMENT (ACTUAL PARALLELS IN HISTORY)

Zinchenko O. V.

In clause the major features of strategic problems of reformatory politics P.A.Stolypin which he has brought on the statement legislative institutions per 1907 are shined, and also parallels in history with strategic problems of reforming of independent Ukraine are installed.

Key words: Russian empire, a lawful state, the State Duma, the State council.

УДК 340.12:342.7

Д. О. Селютін, здобувач

ПРАВА ЛЮДИНИ У ВІТЧИЗНЯНОМУ СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ: ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВА РЕФЛЕКСІЯ РЕАЛІЗАЦІЇ

Проаналізовано особливості соціокультурного простору сучасної України. Виявлено шляхи реалізації прав і свобод людини і громадянина та чинники, що впливають на цей процес. Розглянуто недоліки у законодавстві та вади у суспільному житті щодо прав і свобод людини, а також причини масового нігілізму українців стосовно захисту їхніх прав. Розкрито соціально-юридичний механізм захисту прав людини, сформульовано висновки щодо його вдосконалення.

Ключові слова: соціокультурний простір, права і свободи людини і громадянина, нігілізм, юридичний механізм захисту прав і свобод.

Актуальність проблеми. Демократичні процеси у сучасній Україні мають поступальний, але неоднозначний характер. Однією з головних проблем демократичного транзиту в нашій державі є відсутність реального утвердження у суспільному житті прав і свобод людини. Конституція України проголосила широке коло прав і свобод громадян, однак реалізація таких прав багато в чому обумовлена особливостями вітчизняного соціокультурного простору.

Необхідно зазначити, що український соціокультурний простір є досить фрагментарним [1]. Це пов'язано з певними процесами, що виникли після проголошення незалежності України: по-перше, відбулися перегляд, переосмислення та переоцінювання донедавна панівних поглядів, орієнтирів, настанов поведінки; по-друге, спостерігається повернення традиційних цінностей національної культури, відтворення релігійних і національних форм світосприйняття; по-третє, здійснюється проникнення та адаптація на національному ґрунті нової системи цінностей, які характерні для духовно-культурного життя західної цивілізації.

Зіткнення цих різновекторних культуротворчих потоків призводить до своєрідного руйнівного вибуху в свідомості на рівні як окремої людини, так і суспільства, кризи національної ідентичності, втрати почуття історичної перспективи і зниження рівня самооцінювання нації. Дослідники називають цей феномен «культурним шоком у посткомуністичних суспільствах» [2, с. 27]. Його загальними ознаками, характерними для більшості країн перехідного періоду, є ерозія системи соціальної мотивації, зростання моральної перевтоми, розчарування та невдоволення серед широких верств населення, підвищена конфронтація суспільства і помітна ностальгія за тоталітарним «порядком».

Закономірно, що відмова, навіть часткова, від старої шкали цінностей виводить суспільство з рівноваги, а відсутність чіткої нової системи цінностей не дає йому змоги стабілізуватися. Крім того, на початковому етапі державотворення в Україні відродження національної традиції надійної та стабільної світоглядної опори, яка була вкрай необхідна в умовах перехідного періоду, розглядалось як механічне відтворення, своєрідна реконструкція минулого. Утім, необхідність переходу від романтичної концепції відродження до прагматичної, сутність якої полягає не тільки в піднятті на авансцену суспільного життя цілих пластів народної культури, добутих з глибин історії, а й у витонченому, диференційованому підході до історичного досвіду, національної традиції, знаходженні в минулому самобутніх зародків національного саморозвитку, чинників прогресу, інших можливостей надання суспільству динамічності, які внаслідок історичних обставин були забуті, втрачені або свідомо знищені і залишилися нереалізованими.

Одночасно іншою важливою проблемою соціокультурного поля сучасної України є проникнення і адаптація на національному ґрунті системи цінностей західної цивілізації. Ця проблема має два аспекти: створення умов для

органічного засвоєння нових прогресивних ідей суспільною свідомістю і вироблення стійкого імунітету проти деяких антицинностей західної культури. Отже, для вітчизняного соціокультурного поля в умовах перехідного періоду характерні різновекторність та багатоплановість. За цих умов виникають нестійкість та неврівноваженість соціокультурного простору, що призводить до виникнення чинників позитивного і негативного впливу на ефективність реалізації прав людини в Україні.

Конституція України у розділі II «Права, свободи та обов'язки людини і громадянина» закріпила широкий спектр прав і свобод людини, а також загальні принципи та положення, які мають на меті визначити зміст гарантій і механізмів реалізації цих прав і свобод [3]. Однак, зазначає М. Оніщук, слід пам'ятати, що деякі норми Основного Закону України залишаються на сьогодні переважно декларативними. Це призводить до таких наслідків, як поширення правового нігілізму в суспільстві та породження недовіри громадян у спроможності держави належним чином забезпечити і гарантувати їх конституційні права. На підставі зазначеного особливої гостроти набуває проблема вдосконалення існуючої системи конституційних гарантій прав і свобод людини в Україні. Конструктивне розв'язання цієї проблеми передбачає вдосконалення існуючих юридичних механізмів закріплення та реалізації конституційних прав і свобод людини в процесі системного оновлення Основного Закону [4, с. 32].

Аналізуючи наукові праці, можна стверджувати, що в умовах сучасних українських реалій реалізація гарантій прав і свобод людини здійснюється такими шляхами: розширення змісту політичних прав громадян України, які сприятимуть їх участі в управлінні державними справами та участі у місцевому самоврядуванні; переосмислення та оптимізація широкого спектру соціальних прав і свобод людини і громадянина з метою їх наближення до реальних можливостей держави забезпечувати та гарантувати ці права; створення законодавчих механізмів реалізації так званих «новітніх конституційних прав людини», що виникають під впливом глобалізації — права на мир, екологічну та ядерну безпеку тощо; унормування в законах України дієвих механізмів реалізації конституційних прав і свобод людини і громадянина, які можуть бути реалізовані колективно (права на вибори, референдуми, мирні збори, мітинги, походи, демонстрації, страйки тощо); створення конституційних механізмів для забезпечення належної реалізації конституційних прав і свобод для людей зі спеціальним соціальним (біженці, переміщені та повернуті особи, особи без громадянства, трудові мігранти, особи, позбавлені волі в судовому порядку, особи з обмеженими можливостями), віковим (діти, люди похилого віку) чи професійним (військовослужбовці) статусом; узгодження індивідуальних прав людини з правами колективних суб'єктів; створення належних гарантій для діяльності неурядових, у тому числі міжнародних і за-

рубіжних, правозахисних організацій; посилення юридичної відповідальності, у тому числі держави перед особою, за порушення прав і свобод людини і громадянина; вдосконалення юридичних механізмів судового та позасудового, національного та міжнародного захисту прав людини в Україні тощо [5; 6, с. 217–245; 7].

Відображаючи сутність і дух Загальної декларації прав людини, у ст. 3 Конституції України зазначено, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю, а права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Нині Основний Закон України унормовує систему прав і свобод людини, а також загальні принципи їх реалізації та гарантії у близько 40 статтях. Більшість із цих прав і свобод відтворюють відповідні положення Декларації [3].

Утім, В. Буткевич стверджує, що нині в Україні кількість чинників негативного впливу на ефективність реалізації прав людини на порядки перевищує чинники позитивного впливу хоча б тому, що останні здебільшого перелічені в законодавстві (а отже, об'єктивно обмежені), а перші мають фактично невичерпні джерела виникнення. Дослідник наводить такі негативні фактори, групуючи їх за критеріями впливу та ефективності: 1) якість правового акта, що формулює право людини; 2) рівень правової культури учасників правотворчих і правозастосовних процесів; 3) правова культура і правове виховання носіїв прав людини і захисників цих прав; 4) ефективність механізмів контролю, реалізації, охорони та захисту прав людини; 5) позаправові детермінанти ефективності реалізації прав людини (рівень розвитку громадянського суспільства і демократії, стан економіки і політичної злагоди в суспільстві та ін.) [8, с. 37].

Якість правового акта в галузі прав людини — це ахіллесова п'ята українського законодавства. Зокрема, М. Антонович і В. Пашенко виокремлюють такі принципові недоліки у законодавчому масиві щодо прав та свобод людини в Україні.

По-перше, досить часте ігнорування закономірності, що лише окремі відносини у сфері прав людини мають регулюватися нормами-заборонами (залежно від ситуації в країні — не більше 5–7 %), трохи більший відсоток мусить припадати на норми-зобов'язання (до 15–20 %), а решта мають бути норми-дозволи. В Україні все чиниться навпаки, навіть у тих сферах, де здавалося б, держава має бути зацікавлена в активізації діяльності громадян задля зростання економічного та іншого добробуту країни, їх ініціатива блокується нормами заборонного чи зобов'язувального характеру і, як результат створено таку негнучку правову конструкцію, яка замість заохочення розвитку бажаних відносин гальмує їх утвердження завдяки тим самим зобов'язанням і заборонам [9].

По-друге, права людини є досить складною системою, яка містить низку юридично неоднозначних блоків. Найбільш важливим серед них є блок беззастережних прав (право на свободу та особисту недоторканність, право на справедливий судовий розгляд, право на вільні вибори, заборона дискримінації та ін.), у рамках якого виділяються абсолютні права, тобто такі, від яких держава не може ні відмовитися, ні обмежити їх (право на життя, заборона катування, заборона рабства примусової праці, право не бути підданим кримінальному покаранню на підставі закону, який не діяв на час вчинення злочину або існував, але не оцінював подібні дії як злочинні). Крім того, існує блок так званих умовно обмежених прав (право на повагу до сімейного і приватного життя, приміщення і кореспонденції; свобода думки, совісті і віросповідання; свобода вираження поглядів; право на мирне володіння власністю та ін.), обмеження яких можливе лише у спосіб і на умовах, передбачених законом. Такі обмеження мають переслідувати законну мету і бути необхідними в демократичному суспільстві [10].

Крім того, у державах з розвиненими правовими системами сила юридичної обов'язковості прав, що належать до певного блоку, підтримується відповідними правовими актами (законами, підзаконними актами та ін.), при цьому не можуть, наприклад, абсолютні права визначатися інструкціями. В Україні правотворці виходять із загальної конституційної формули «Закони та інші нормативно-правові акти, що визначають права і обов'язки громадян, мають бути доведені до відома населення» (ст. 57 Конституції України) [3], а тому приймають правові акти, незважаючи на те, можуть вони регулювати відповідні відносини чи ні (указ замість закону, постанова замість указу та ін.). Як результат, інструкція може не лише доповнювати закон, а й суперечити йому. На думку В. Буткевича, особливо це характерно для митних, податкових, пенсійних та інших відносин. Крім того, зазначає він, як показує практика, самі підстави можливого обмеження прав людини тлумачаться досить довільно, як на рівні закону, так і в правозастосовній практиці [8, с. 38].

На практиці українські суди досить часто застосовують обмеження, коли йдеться про умовно обмежені права, керуючись так званою «свободою розсуду». Але при цьому вони нерідко розуміють цю свободу як можливість приймати рішення дійсно на власний розсуд. Разом із тим Європейський суд з прав людини неодноразово підкреслював що «свобода розсуду» не дає права на будь-яке обмеження: він чітко визначив критерії, за якими можливі обмеження, як і самі межі їх допустимого застосування [10].

По-третє, досить відчутною проблемою вітчизняного соціокультурного поля у сфері реалізації прав людини є суперечність між правовими актами, їх неузгодженість, як і невідповідність Європейській конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Так, існує невідповідність статей 44–49 КК України «звільнення від кримінальної відповідальності», ст. 62 Конституції

України і п. 2 ст. 6 Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод щодо презумпції невинуватості. Це пояснюється тим, що в сучасних умовах одні суперечності правозастосовні органи просто ігнорують, стосовно інших роблять вигляд, що їх немає, а в третіх випадках посилаються на той правовий акт, який їх більше влаштовує для прийняття змодельованого рішення [11].

Досить часто правозастосовні органи не можуть прийняти будь-якого рішення, оскільки в Україні не існує ефективного механізму виходу з подібних ситуацій (діяльність Конституційного Суду України тут не все вирішує). Так, на сьогодні Україна ратифікувала десятки міжнародних пактів і конвенцій з прав людини, які за ст. 9 Конституції України стали «частиною національного законодавства України» [3]. Але рідко звертається увага на те, що більшість таких договорів суперечить один одному. Наприклад, можна вказати на Європейську конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. та Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 р. Обидва договори ратифіковані Україною. Експерти Комітету міністрів Ради Європи на 93 сторінках перерахували неузгодженості лише цих міжнародно-правових актів [8, с. 39].

По-четверте, непоодинокі випадки, коли правотворці приймають правовий акт та самі не до кінця продумують механізми його реалізації на практиці або не враховують всього спектру наслідків від прийняття певного закону.

Стосовно невисокої якості правових актів, що формулюють права людини, можна вказати й на інші чинники негативного впливу: нечіткість викладу тексту, зловживання законом як на правотворчій, так і на правозастосовній стадії, непродумане фінансове забезпечення, низька наукова обґрунтованість, функціонування явно застарілих і скасованих правових актів та ін.

Досить різноманітними є чинники негативного впливу на ефективність реалізації прав людини і за іншими критеріями. Зокрема, рівень правої культури учасників правотворчих та правозастосовних процесів можна вважати далеким від оптимального. Тут і нехтування законом, і зловживання ним, і, що характерно для українських посадовців, незнання не тільки українського законодавства в цілому, а й власних прав.

На думку фахівців, такий стан справ безпосередньо детерміновано сучасними особливостями, парадоксами і деформаціями у правовій свідомості українського суспільства. До таких парадоксів можна віднести одночасне існування в суспільній та індивідуальній правосвідомості верховенства права і правового нігілізму – амбівалентність суспільної правосвідомості. Одна з причин цього парадоксу полягає у спрощеному розумінні верховенства права. Вважається, що якщо є закон, указ, то з ними можна час від часу порівнювати свої вчинки. Але у правовій державі саме право має бути основою, свого роду точкою відліку будь-яких дій. [12, с. 222].

Проте таке розуміння принципу верховенства закону (права) ще не стало нормою життя. У результаті зберігається підґрунтя для неправомірної поведінки — порушення законності, сваволі, бездіяльності та зловживання. Громадяни нерідко довільно розуміють закони, невміло використовують свої права, їхня правова культура усе ще перебуває на низькому рівні. Причому йдеться не про зовнішнє підкорення праву, а про сприйняття правових норм як особистих настанов і дій. Підкреслимо, що саме правовий нігілізм є стрижневою деформацією як суспільної, так і індивідуальної правосвідомості в Україні незалежно від віку, освіти, соціального та майнового стану громадян.

Ефективному захисту прав людини на неінституційному рівні заважає те, що у певній частині українського населення продовжують домінувати патерналістська ідеологія та споживацька психологія. Частина громадян переконана у тому, що їм не потрібні сучасні демократичні механізми захисту своїх прав і свобод, що держава краще за всіх потурбується про благо кожного. Такі погляди негативно впливають на авторитет права взагалі і стан реалізації прав людини в Україні зокрема. Право до цього часу поки що не посіло належного місця у правосвідомості населення, мотивації їх життєвої поведінки, що також пов'язано з відсутністю віри у можливість законним шляхом досягти вищого життєвого рівня, гідного становища у суспільстві. Зазначене призводить до розмивання ще нестійкої демократичної правосвідомості громадян та появи «тіньового права», поширення ідеології правового нігілізму. Як зазначає М. Цимбалюк, поглиблення нігілістичних настроїв особливо відчутно виявляється після кожної чергової невдачі у проведенні демократичних реформ. Саме ці прорахунки викликають у громадян недовіру до політики держави, розчарування та скепсис, що є джерелом виникнення та відтворення правового нігілізму [13, с. 59].

У сучасних умовах не сприяють подоланню деформації суспільної правосвідомості та реалізації прав людини нестабільна робота законодавчої влади, постійна зміна урядів та відсутність стратегії розвитку України. Стабільність є одним з найважливіших компонентів будь-якої держави, сутнісною характеристикою її політико-правового режиму. Для української дійсності зараз стабільність має величезне значення. При цьому вона не означає стагнації, а розглядається як поступальний розвиток у стратегічному напрямі побудови демократичної, правової, соціальної держави, в якій додержуються усіх прав і свобод людини.

Вочевидь, в українському соціокультурному полі сформувалося певне негативне тло для реалізації прав і свобод людини. Виходячи з наведеного аналізу, можна стверджувати про такі вади у суспільному житті України: певний розрив між юридичною наукою і практикою призводить до недооцінювання принципів і критеріїв побудови законодавства; плутанина нормативних понять та ігнорування конституційних термінів; позначається тиск ситу-

ативних чинників, насамперед політичних. У правосвідомості правотворців, громадян закон часто-густо не сприймається як засіб захисту їхніх прав і інтересів, а тому й зникає будь-який стимул до його безумовного додержання та поваги. На жаль, сама практика правових відносин та власний невдалий правовий досвід підштовхують людину до думки про можливість розв'язання юридичних проблем неправовими засобами. Найчастіше цей шлях виявляється й більш коротким, і більш ефективним. Поступово в соціумі складається позазаконний порядок. Люди звикають жити за «подвійними стандартами», а реальна структура врегульованих правом суспільних відносин деформується у бік правового нігілізму.

Разом з тим аналіз наукових джерел дає можливість стверджувати, що лише існування системи гарантій саме по собі не забезпечує автоматичної реалізації прав і свобод людини та законності. У зв'язку з цим, незважаючи на наведені вади, держава намагається впроваджувати соціально-юридичний механізм захисту прав людини і громадянина як системи засобів та чинників, що створюють необхідні умови поваги до прав і свобод людини, реалізації принципу законності [14].

До такого механізму слід віднести систему державних органів, громадських організацій, правові та нормативні акти, які в сукупності і взаємопосєднанні забезпечують реалізацію зазначених принципів. Така система включає:

- органи державної влади та органи місцевого самоврядування, відповідних посадових і службових осіб;
- спеціалізовані державні та громадські органи і організації у справі захисту прав і свобод людини і громадянина (наприклад, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, адвокатура, прокуратура, суд тощо);
- політичні партії і відповідні громадські організації та їх органи;
- засоби масової інформації, державні і недержавні органи та організації в галузі масової інформації;
- правові та нормативні акти матеріального і процесуального характеру, які передбачають і закріплюють права, порядок їх реалізації і захисту та юридичну відповідальність за порушення;
- правові акти (документи), які підтверджують наявність, межі та характер прав і свобод;
- інші соціальні норми та їх акти (статути політичних партій і громадських організацій, звичаєві норми тощо).

Цей механізм має також включати засоби стимулювання реалізації принципу законності, додержання прав і свобод, у тому числі створення умов, за яких закріплені права і свободи можуть реально належати конкретній особі, використовуватися нею без будь-яких зовнішніх перешкод [15, с. 23].

Найважливішим правовим джерелом, що досить чітко визначає систему органів та посадових осіб різних рівнів, які повинні захищати права і свободи

людини і громадянина, є Конституція України. Відповідно до Основного Закону до цієї системи належать: Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, місцеві державні адміністрації, система судів загальної юрисдикції та спеціалізованих судів, Конституційний Суд України, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, прокуратура, адвокатура, система правоохоронних органів України тощо.

Висновки. Конституційне прагнення розвинути і зміцнювати демократичну державу неможливо реалізувати без утвердження в суспільній свідомості і соціальній практиці невідчужуваних прав і свобод людини, нормативного закріплення їх гарантій. Держава зобов'язана виявляти активність у забезпеченні прав людини, створенні матеріальних, організаційних, соціальних, політичних та інших умов для найповнішого використання людиною своїх прав і свобод. Проведений нами аналіз свідчить про те, що розмитість та непослідовність юридичних норм, які б регулювали захист громадян, низький рівень правосвідомості різних верств населення заважають реальному втіленню прав і свобод людини в українському соціокультурному просторі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Скаленко, О. Глобальна інформаційна стратегія України. Момент істини [Текст] / О. Скаленко // Віче. — 2004. — № 9. — С. 63—68.
2. Гальчинський, А. Глобальні трансформації: уроки для України [Текст] / А. Гальчинський // Політика і час. — 2005. — № 8. — С. 18—28.
3. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. [Текст]. — К. : Преса України, 1997. — 80 с.
4. Оніщук, М. Проблеми забезпечення прав людини в Україні: від загальної декларації прав людини до сьогодення [Текст] / М. Оніщук // Право України. — 2009. — № 4. — С. 29—35.
5. Оніщук М. В. Захист прав людини і громадянина в Україні: стан, проблеми і перспективи [Текст] / М. В. Оніщук // Бюл. М-ва юстиції України. — 2008. — № 11—12. — С. 182—185.
6. Колодій, А. М. Права людини і громадянина в Україні [Текст] / А. М. Колодій, А. Ю. Олійник — К. : Юрінком Інтер, 2004. — 336 с.
7. Путраймс, І. І. Напрямки підвищення ефективності імплементації міжнародних стандартів прав людини у правову систему України [Текст] / І. І. Путраймс // Бюл. М-ва юстиції України. — 2009. — № 3. — С. 95—101.
8. Буткевич, В. Фактори негативного впливу на ефективність реалізації прав людини в Україні [Текст] / В. Буткевич // Право України. — 2009. — № 4. — С. 36—41.
9. Антонович, М. Міжнародна система захисту прав людини крізь призму України [Текст] / М. Антонович // Право України. — 2007. — № 3. — С. 37—41.
10. Пашенко, О. Європейські стандарти у галузі прав людини: реалії та перспективи Українського законодавства [Текст] / О. Пашенко // Право України. — 2006. — № 4. — С. 33—35.
11. Бабенко, К. А. Право людини як об'єкт конституційного захисту [Текст] / К. А. Бабенко // Бюл. М-ва юстиції України. — 2008. — № 7. — С. 21—30.

12. Калиновський, Ю. Ю. Правосвідомість українського суспільства: генеза та сучасність [Текст] : монографія / Ю. Ю. Калиновський. — Х. : Право, 2008. — 288 с.
13. Цимбалюк, М. Формування правосвідомості громадян у процесі реформування інституту власності [Текст] / М. Цимбалюк // Право України. — 2003. — № 9. — С. 57—61.
14. Огородник, А. Механізм забезпечення прав і свобод людини та принципи законності в Україні [Текст] / А. Огородник // Право України. — 2008. — № 6. — С. 14—18.
15. Сташков, Б. Механізм забезпечення прав людини у сфері соціального захисту: проблеми гарантій [Текст] / Б. Сташков // Право України. — 2007. — № 9. — С. 21—24.

ПРАВА ЧЕЛОВЕКА В ОТЕЧЕСТВЕННОМ СОЦИОКУЛЬТУРНОМ ПРОСТРАНСТВЕ: ФИЛОСОФСКО-ПРАВОВАЯ РЕФЛЕКСИЯ РЕАЛИЗАЦИИ

Селютин Д. А.

Проанализированы особенности социокультурного пространства современной Украины. Выявлены пути реализации прав и свобод человека и гражданина и факторы, влияющие на этот процесс. Рассмотрены недостатки в законодательстве и общественной жизни, оказывающие негативное влияние на реализацию прав и свобод, а также причины массового нигилизма граждан по поводу защиты их прав и свобод. Раскрыт социально-юридический механизм защиты прав человека, сформулированы выводы по его совершенствованию.

Ключевые слова: *социокультурное пространство, права и свободы человека и гражданина, нигилизм, юридический механизм защиты прав и свобод.*

HUMAN RIGHTS IN DOMESTIC SOCIO-CULTURAL SPACE: PHILOSOPHICAL AND LEGAL UNDERSTANDING OF IMPLEMENTATION

Selutin D. O.

The peculiarities of socio-cultural space of modern day Ukraine are analyzed; hereby, the ways of implementation of human rights and freedoms are determined, and the factors affecting the process of implementation are discussed. The overview of inefficiencies of legal system and social life emphasizes negative influence of these factors on implementation of human rights and freedoms. Moreover, the problem of mass nihilism on behalf of general public towards the issue of human rights protection is being addressed. Legal and social mechanisms of human rights protection are another focus of the paper; the general proposals for improvement of these mechanisms conclude the discussion on human rights protection.

Key words: *socio-cultural space, human rights and freedoms, nihilism, legal mechanism for protection of human rights and freedoms.*